

Zpráva o šetření postupu Magistrátu města Mladá Boleslav ve věci výkonu sociálně-právní ochrany a kolizního opatrovnictví nezletilého Adama A. (nar. xxx 2011)

Na Kancelář veřejného ochránce práv se obrátila paní A. (dále jen „matka“ nebo „stěžovatelka“), se stížností na postup Magistrátu města Mladá Boleslav (dále jen „OSPOD Mladá Boleslav“) v souvislosti s odebráním syna Adama z její péče. Matka také OSPOD Mladá Boleslav vytykala postup týkající se vedení a zpřístupnění spisové dokumentace a stěžovala si na nedostatečný kontakt se synem po odebrání z její péče.

Z pověření veřejného ochránce práv JUDr. Stanislava Křečka, který na mě přenesl některé oblasti své působnosti,¹ mimo jiné i oblast ochrany práv dětí, jsem se šetření věci ujala já.

A. Shrnutí závěrů

Své šetření jsem zaměřila na zjištění těchto otázek a dospěla jsem k následujícím závěrům.

A.1 Odebrání Adama z péče matky a s tím související postup OSPOD Mladá Boleslav

OSPOD Mladá Boleslav **nepochybil** ve svém postupu souvisejícím s odebráním Adama z péče matky.

A.2 Zakládání informací, které matka OSPOD Mladá Boleslav poskytla do spisu a nahlížení do spisu

A.2.1 Zakládání informací do spisu

OSPOD **pochybil**, když odmítl zařadit do spisové dokumentace fotografie, které mu matka doložila.

A.2.2 Nahlížení do spisu

OSPOD Mladá Boleslav **nepochybil**, když odmítl matce umožnit nahlédnutí do spisové dokumentace v části, která souvisela s probíhajícím soudním řízením.

A.3 Postup OSPOD Mladá Boleslav v souvislosti s nastavením kontaktů matky se synem během jeho pobytu v dětském domově a po jeho převzetí do péče otcem

OSPOD Mladá Boleslav **pochybil**, když nebyl dostatečně aktivní v otázce styků matky s Adamem.

B. Skutková zjištění

V době, kdy se Adam narodil, již byl vztah matky s otcem dítěte problematický. Krátkou dobu po narození dítěte matka s otcem žili ve společné domácnosti. Otec nebyl zapsán

1 Podle ustanovení § 2 odst. 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

do rodného listu dítěte, a proto se domáhal určení otcovství soudní cestou. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2, ze dne 13. 4. 2016, a potvrzujícím rozsudkem Městského soudu v Praze, ze dne 28. 3. 2018, soud rozhodl, že pan B. (otec) je otcem Adama a dítě svěřil do péče matky.

Spisovou dokumentaci Adama vedl nejprve Úřad městské části Praha 2 a z důvodu změny bydliště matky poté Úřad městské části Praha 5 (dále jen „OSPOD Praha 5“). Dne 30. 11. 2020 vydal Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudek, kterým svěřil Adama do péče otce. Důvodem tohoto rozhodnutí byla zejména skutečnost, že matka dlouhodobě bránila otcí ve styku se synem a odstěhovala se s ním z Prahy, aniž svoji adresu sdělila OSPOD Praha 5 nebo jiným úřadům či institucím. Soud ani orgán sociálně-právní ochrany dětí neměly žádné informace o tom, kde matka se synem bydlí, ani žádné další informace. Proti rozhodnutí o svěření syna do péče otce se matka neodvolala.

Matka uváděla, že se z Prahy musela odstěhovat, protože byt, ve kterém s Adamem bydlela, vyhořel. Odstěhovala se se synem na Šumavu a otcí neposkytla žádné informace o svém pobytu. Matka uvádí, že otcí bránila v kontaktu se synem, protože ji v době narození syna týral. Má za to, že Adam v důsledku týrání otcem trpí psychickým traumatem. Adam se měl od malička otce bát a neustále se ujišťovat, že je před ním v bezpečí.

Usnesením ze dne 2. 6. 2021 přenesl Obvodní soud pro Prahu 2 svoji příslušnost na Okresní soud v Mladé Boleslavi, protože byl Adam od dubna 2021 hlášen k trvalému pobytu u otce v Mladé Boleslavi. Okresní soud v Mladé Boleslavi poté nařídil dne 27. 7. 2021 výkon rozhodnutí, kterým měl být Adam předán otcí. Protože však Adam odmítl přejít do péče otce, vydal tento soud dne 28. 7. 2021 předběžné opatření, kterým předal Adama do péče Dětského domova C. (dále jen „dětský domov“). Podle vyjádření psychologů trpí Adam lehkým mentálním postižením a v době odebrání z péče matky byl velmi zanedbaný. Současně s odebráním Adama z péče matky zahájila Policie České republiky úkony ve věci vyšetřování matky pro podezření ze spáchání trestného činu ohrožování výchovy dítěte.² Trestní řízení dosud nebylo ukončeno.

Od 12. 10. 2021 převzal péči o Adama jeho otec a soud svým usnesením ze dne 7. 10. 2021 upravil styk dítěte s matkou jako asistovaný v rozsahu jedné hodiny jednou za čtrnáct dnů. Asistované kontakty měla zajišťovat organizace D. Psycholog organizace však zhodnotil, že Adam není na kontakty s matkou emočně připraven a realizace asistovaných setkávání by pro něj byla neúměrně náročná, protože Adam prošel obdobím plným velkých změn. Psycholog také viděl jako problém vyjasnění rolí, postupů a cílů s rodiči nezletilého, a proto navrhl zachovat pouze individuální konzultace s rodiči Adama. Styky tudíž neprobíhaly a Okresní soud v Mladé Boleslavi předběžným opatřením ze dne 23. 11. 2021 své rozhodnutí o konání asistovaných styků zrušil. Při soudním jednání dne 11. 1. 2022 se matka s otcem za účasti OSPOD Mladá Boleslav dohodli, že asistované kontakty budou probíhat ve spolupráci s organizací E. v Praze. Od března 2022 tam kontakty skutečně probíhají.

² Podle § 201 odst. 1 písm. b), písm. d), a § 201 odst. 3 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

C. Právní hodnocení

C.1 Odebrání Adama z péče matky a s tím související postup OSPOD

Zákon³ ukládá orgánu sociálně-právní ochrany dětí povinnost před podáním návrhu soudu na svěření dítěte do péče ústavního zařízení projednat s rodiči důvody, pro které došlo k podání takového návrhu k soudu. Tento postup zákon nevyžaduje v případech, kdy je rodič nezvěstný.

Dne 30. 11. 2020 vydal Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudek, kterým svěřil Adama do péče otce. Matka se proti tomuto rozhodnutí neodvolala a zpětně udává, že se neodvolala proto, že jí rozhodnutí nebylo doručeno. Rozhodnutí o svěření Adama do péče otce soud odůvodnil tak, že matka dlouhodobě bránila otcí ve styku se synem a ten se obával o jeho vývoj. Otec syna viděl naposledy v květnu 2015. Otec proto podal návrh na výkon rozhodnutí, podle kterého měl probíhat asistovaný styk se synem. Matka se však ani jednou k asistovanému styku nedostavila a otec podal návrh na výkon rozhodnutí. Následně soud upravil styky otce se synem rozsudkem, ale ani poté matka styky neumožnila. Matka nereagovala ani na opakované výzvy OSPOD Prahy 5 a soudu. OSPOD Praha 5 neměl informace o faktickém pobytu matky, a nemohl tedy ani prošetřit její výchovné poměry. Matka se poté, co jim vyhořel byt v Praze, odstěhovala se synem z Prahy na Šumavu. Adam byl v domácím vzdělávání a do školy docházel jen na přezkoušení. Takto byl zapsán postupně do několika škol.

Podle zprávy z dětského domova se Adam po přijetí do jeho péče jevil velmi zanedbaně. Hrál si s dětmi ve věku tří až šesti let, neznal své datum narození a ani nevěděl, kolik je mu let. Neznal dny v týdnu, hodiny, slova jako babička a dědeček a uměl počítat pouze do pěti. V dětském domově zkoušel hrát fotbal, ale nevěděl, jak má kopnout do míče, vše pro něj bylo nové a fascinující. Zpráva ze dne 25. 11. 2021 ze základní školy F. uvedla, že Adam navštěvuje 4. třídu základní školy, ale jeho znalosti odpovídají úrovni první třídy. Neumí číst ani psát, jednoduché příklady mu musí učitelka vysvětlovat opakovaně. Speciálně pedagogické centrum a pedagogicko-psychologická poradna pro děti a dospělé vyšetřením Adama zjistila, že úroveň rozumových schopností Adama odpovídá pásmu lehkého mentálního postižení. Matka ve svých vyjádřeních opakovaně přičítá Adamův stav vrozené vadě a následkům udávaného týrání otcem v raném dětství.

Matka uváděla, že otcí bránila v kontaktu se synem, protože ji v době narození Adama týral.
XXX
XXX
[popis nerespektujícího chování osobní povahy]. Dále otec neměl matce dovolit si do domu přivést žádné věci a zařídít potřeby pro dítě, téměř denně na matku křičel kvůli nesmyslům, a stresoval tím miminko, které pak intenzivně plakalo. Otec měl často matce vyčítat, že se dítě vůbec narodilo, a vzbuzovat v matce pocity viny, že u něj se synem bydlí. Matka uvedla, že otec se vůbec nezajímal o potřeby dítěte, narušoval jeho potřeby (vytrhávání jídla z úst, budil je ze spánku, třásl s ním během jídla) a syn v jeho přítomnosti vždy plakal. Matka má za to, že Adam v důsledku týrání otcem trpí psychickým traumatem. Poté, co se se synem

3 Ustanovení § 14 odst. 2 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

odstěhovala do Prahy, měly návštěvy otce narušovat i batolecí vývoj syna. Později podle matky začal Adam v přítomnosti otce pobíhat, mlátit do věcí a chovat se neuroticky. Otec měl batole také několikrát bezdůvodně praštit. Syn se otce údajně bál, plakal a také si okusoval prsty do krve. Poté matka přestala otci kontakty se synem zcela umožňovat.

K prokázání svých tvrzení se matka obrátila na Policii České republiky. Policie České republiky však její tvrzení neprokázala a věc odložila usnesením ze dne 17. 8. 2018. V rámci prověřování trestního oznámení, které matka na otce podala, si Policie České republiky vyžádala vypracování znaleckého posudku na rodiče. Znalecký posudek na matku konstatoval, že matka je nadprůměrně inteligentní, avšak se zjevně disharmonicky strukturovanou osobností. Podle znaleckého posudku vzhledem k matčiným osobnostním dispozicím nelze vyloučit zkreslování skutečnosti a její motivace je poznamenána hostilními postoji vůči otci, přičemž se mu snaží vědomě uškodit.

Usnesením ze dne 2. 6. 2021 přenesl Obvodní soud pro Prahu 2 svoji příslušnost na Okresní soud v Mladé Boleslavi, protože byl Adam od dubna 2021 hlášen k trvalému pobytu u otce v Mladé Boleslavi. Faktický pobyt matky nebyl soudu znám.

Okresní soud v Mladé Boleslavi nařídil dne 27. 7. 2021 výkon rozhodnutí, kterým měl být Adam předán otci. Protože však Adam odmítl přejít do péče otce, vydal tento soud dne 28. 7. 2021 předběžné opatření, kterým předal Adama do péče dětského domova. OSPOD Praha 5 postoupil spisovou dokumentaci Adama na OSPOD Mladá Boleslav až v létě 2021.

OSPOD Mladá Boleslav převzal spisovou dokumentaci v době, kdy Okresní soud v Mladé Boleslavi nařídil výkon rozhodnutí a předběžným opatřením rozhodl o předání Adama do péče dětského domova. Z rozsudku, kterým Obvodní soud pro Prahu 2 rozhodl o změně péče Adama, ze dne 30. 11. 2020, vyplývá, že návrh na svěřeni Adama do péče podal otec a tehdy příslušný OSPOD pro Prahu 5 jako kolizní opatrovník návrh otce podpořil. Poukázal při tom na to, že matka nereaguje na výzvy OSPOD ani soudu a účelově brání otci v kontaktu se synem. OSPOD pro Prahu 5 v době vydání soudního rozhodnutí neznal matčinu adresu, telefonní kontakt na matku a ani pediatřička o ní neměla žádné zprávy.

Matka si stěžovala na to, že OSPOD Mladá Boleslav před odebráním syna z její péče neprošetřil, v jakém stavu syn byl před odebráním, a také na samotný průběh výkonu rozhodnutí, který podle ní proběhl velmi necitlivě a syna traumatizoval.

Ze spisové dokumentace však vyplývá, že Okresní soud v Mladé Boleslavi ustanovil OSPOD Mladá Boleslav kolizním opatrovníkem Adama svým usnesením ze dne 27. 7. 2021, tedy den před samotným výkonem rozhodnutí. Soudce informoval OSPOD Mladá Boleslav o svém záměru provést výkon rozhodnutí telefonicky dne 26. 7. 2021 a požádal jej, aby zajistil vhodné zařízení, kam by ho v případě, že Adam nebude chtít být u otce, mohl umístit. U samotného výkonu rozhodnutí nebyla přítomna pracovnice OSPOD Mladá Boleslav, ale pro velkou vzdálenost pracovnice z dožádaného OSPOD Vimperk. V tomto případě OSPOD Mladá Boleslav neměl čas před odebráním dítěte z péče prověřovat výchovné poměry u matky. Současně to ani nebylo namístě, neboť ve věci již rozhodl soud, který nenařídil prošetření poměrů matky, ale rovnou předání Adama do péče otce či dětského domova.

Co se týká samotného průběhu výkonu rozhodnutí, Adamovi poskytla při zásahu krizovou intervenci terapeutka organizace G. Ze záznamu o průběhu krizové intervence vyplývá, že Adam s terapeutkou komunikoval, sdělil jí řadu skutečností a i přesto, že byl zpočátku rozčilený, se během rozhovoru uklidnil a pak si ze dvou možností (pobyt u otce nebo v dětském domově) vybral dětský domov. Šetření OSPOD Vimperk jsem v souvislosti s uvedeným výkonem rozhodnutí nezahájila, neboť žádné z dostupných informací nenaznačují, že by OSPOD Vimperk nějakým způsobem pochybil.

OSPOD Mladá Boleslav ve svém postupu pouze navázal na předchozí místně příslušný OSPOD Praha 5. Ze spisové dokumentace je zřejmé, že matka s orgány sociálně-právní ochrany dětí dlouhodobě nespolečně pracovala, se synem se před úřady ukrývala (nebyla evidována například ani na úřadu práce), a tak OSPOD Praha 5 nemohl prošetřit její výchovné poměry. Prošetření výchovných poměrů nemohl před odebráním dítěte z péče provést ani OSPOD Mladá Boleslav z důvodu časové tísně. Na žádost OSPOD Mladá Boleslav bytové poměry matky prošetřil dne 8. 9. 2021 místně příslušný OSPOD Vimperk v září 2021. OSPOD Mladá Boleslav také neměl možnost matku před výkonem rozhodnutí poučit o jejích právech a povinnostech či s ní projednat důvody odebrání dítěte nebo využít některá jiná opatření na ochranu dětí (případová konference, poskytnutí poradenství apod.), neboť Okresní soud v Mladé Boleslavi ustanovil OSPOD Mladá Boleslav kolizním opatrovníkem Adama den před samotným výkonem rozhodnutí (dne 27. 7. 2021). OSPOD v této době nebyl s kauzou seznámen a časová tíseň mu neumožnila provést žádné kroky, které požaduje zákon o sociálně-právní ochraně dětí. **Neshledala jsem žádné pochybení v postupu OSPOD Mladá Boleslav v souvislosti s odebráním Adama z péče matky.**

C.2 Zakládání informací, které matka OSPOD Mladá Boleslav poskytla do spisu a nahlížení do spisu

C.2.1 Zakládání informací

OSPOD má povinnost vést spisovou dokumentaci⁴ dětí, kterým byl ustanoven opatrovníkem nebo poručníkem, a dětí, které zákon považuje za ohrožené.⁵ Spisová dokumentace obsahuje zejména osobní údaje dětí, jejich rodičů, údaje o výchovných poměrech těchto dětí, záznamy o výsledcích šetření v rodině, o jednání s rodiči nebo jinými osobami, kopie podání soudům a jiným státním orgánům a další.⁶

Matka si stěžovala na to, že sociální pracovnice OSPOD Mladá Boleslav odmítla do spisové dokumentace založit některé informace, které jí poslala. Mělo se jednat zejména o fotografie, které měly dosvědčit její dobrou péči o syna. Matka do spisové dokumentace doložila další materiály, které sociální pracovnice do spisu vložila. Co se týká fotografií, reagovala sociální pracovnice na e-mail matky dne 26. 8. 2021 takto „...všechny Vámi zaslané fotografie jsem obdržela a viděla jsem je. Pro OSPOD fotografie jídla a učebnic není důkazem

4 V souladu s § 54 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

5 V souladu s § 6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

6 V souladu s § 55 odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

řádné péče a do spisu jej zakládat nebudeme. Dokazování o tom, že Vaše péče byla v pořádku, směřujte směrem k soudu...“

Podle mých zjištění OSPOD založil do spisové dokumentace většinu materiálů, které mu matka OSPOD poskytla a jimiž dokládala důvody své nekomunikace s otcem. Jednalo se o vyjádření dětského psychologa, synova školní vysvědčení, dokumenty týkající se přestupu do jiné základní školy, čestné prohlášení matčina partnera a další. Odmítl však do spisu založit fotografie, kterými matka chtěla prokázat dobrou péči o syna.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí neupravuje postup v souvislosti se zakládáním informací do spisu na žádost rodiče, pouze v § 55 odst. 3 stanoví, jaké dokumenty by spisová dokumentace měla obsahovat. Vedení spisu Om podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí je však jednoznačně administrativním zajištěním jiných úkonů správního orgánu v oblasti veřejné správy. Proto je nutné při vedení spisu Om přiměřeně aplikovat i § 17 správního řádu o obsahu spisu.

V tomto případě nepovažuji odůvodnění sociální pracovnice o tom, že fotografie učebnic a jídla nejsou důkazem řádné péče, za dostatečný důvod pro nezařazení fotografií poskytnutých matkou do spisové dokumentace. Zpětně nemám možnost zhodnotit, zda zmiňované fotografie dokládaly, či nedokládaly řádnou péči matky, přesto jsem toho názoru, že OSPOD by měl zakládat do spisové dokumentace všechna podání, která účastníci učiní. To samozřejmě za předpokladu, že podání splňují požadavky zákona pro náležitosti podání správnímu orgánu.⁷

Ze zákona o sociálně-právní ochraně dětí ve spojení s ustanovením § 17 správního řádu⁸ vyplývá, že podání účastníků, která představují důkazní materiál, tvoří součást spisové dokumentace. Komentář ke správnímu řádu⁹ sice připouští výjimku, když uvádí, že skutečnosti obecně známé nemusejí být zachyceny ve spisu, neboť se ani nedokazují. Tato výjimka se však nevztahuje na tento konkrétní případ.

Komentářová literatura se k uvedené problematice staví takto:

„...Komentované ustanovení v odstavci 1 upravuje, co je obsahem spisu. Stručně řečeno vše, co nějak souvisí s řešenou věcí a bylo předloženo účastníky řízení či opatřeno správním orgánem. Výjimku tvoří skutečnosti obecně známé, které nemusejí být zachyceny v obsahu spisu, neboť se ani nedokazují. V této souvislosti lze spíše doporučit zvolit takový postup, kdy v případě pochybností je vhodnější listinu součástí spisu učinit, než naopak. Ostatně účastník řízení má podle § 36 odst. 3 právo být před vydáním rozhodnutí seznámen s kompletním obsahem správního spisu a má právo se vyjádřit k podkladům pro vydání rozhodnutí, které jsou vždy jednou z klíčových součástí spisu. Kromě toho je třeba zmínit právo podle § 38 ohledně nahlížení do spisu, jakož i typ usnesení, které se pouze poznamená do spisu (srov. § 76). Jak dodává judikatura (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2016, č. j. 2 As 33/2016-

7 Podle § 37 správního řádu.

8 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

9 Potěšil, L., Hejč, D., Rigel, F., Marek, D.: Správní řád. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 111–116.

53), pokud správní orgán splní dvě podmínky, kterými jsou: (i) založení listiny do spisu... a (ii) účastník řízení má možnost se s těmito listinami seznámit při nahlížení do spisu podle § 36 odst. 3..., lze provádět dokazování i jednoduše tím, že je listina vložena do spisu. Tímto judikatura jasně zdůrazňuje důležitost spisu a listin v něm obsažených, resp. do něj založených. Ve spise musí být zkrátka vše, co se nějak vztahuje k řešené věci. Jde zejména o podání účastníků řízení, protokoly, záznamy, písemná vyhotovení procesních a meritorních rozhodnutí. Jak k obsahu spisu konstatoval i NSS (srov. rozsudek ze dne 31. 3. 2010, č. j. 1 Afs 58/2009-541, 2119/2010 Sb. NSS), „správní spis tvoří všechny dokumenty týkající se téže věci. Toto pravidlo se neuplatní pouze tehdy, stanoví-li zákon jinak. Na protokoly o výsleších svědků, byť nezákonně pořázené, se však žádná taková výjimka nevztahuje, tyto protokoly tak musejí zůstat součástí spisu. ‘Součástí spisu jsou jak dokumenty, z nichž správní orgán přímo vycházel, tak i ty, které správnímu orgánu ‚příliš nepomohly‘, případně byly získány v rozporu se zákonem. S obsahem spisu není možné svévolně a účelově manipulovat.

V případě, že by správní orgán v (odůvodnění) rozhodnutí vycházel z některé skutečnosti, která není obsahem spisového materiálu, bude jeho rozhodnutí nezákonné z toho důvodu, že nemá oporu ve spise [srov. § 76 odst. 1 písm. b) SŘS]. Ostatně v tomto případě se přímo nabízí otázka, na základě čeho vlastně správní orgán dospěl k vyřčeným závěrům, když nemají svou oporu ve spise.

Součástí spisu jsou i přílohy, které mohou být značně rozsáhlé. I z toho důvodu musí spis obsahovat soupis všech svých součástí, včetně příloh a s určením data, kdy byly do spisu vloženy. Tento tzv. spisový přehled usnadňuje práci se spisem a je vhodnou pomůckou jak pro správní orgány, soudy, ale i účastníky řízení. Umožňuje také doložit, že se spisem nebylo nevhodně či účelově manipulováno a jednotlivé písemnosti jsou v něm řazeny chronologicky.

Co je přílohou spisu, komentované ustanovení definuje příkladným výčtem (srov. slovo ‚zejména‘). Proto se především jedná o důkazní prostředky, obrazové a zvukové záznamy a záznamy na elektronických médiích (kupříkladu záznam z ústního jednání či místního šetření pořázený podle § 18 odst. 1). Přílohy musejí být uvedeny v tzv. spisovém přehledu, jak je uvedeno výše v textu. Musí být patrné, jaké všechny přílohy spis obsahuje a případně kde jsou obsaženy (ve kterém šanonu, krabici atd.)...“

Dospěla jsem k závěru, že **OSPOD pochybil, když odmítl zařadit do spisové dokumentace fotografie, které mu matka doložila.**

C.2.2 Nahlížení do spisu

Rodič dítěte je oprávněn na základě odůvodněné písemné žádosti nahlížet do spisové dokumentace vedené o dítěti, činit si z ní výpisy a pořizovat za úhradu kopie spisové dokumentace, nejde-li o část týkající se soudního řízení. Orgán sociálně-právní ochrany dítěte může písemnou žádost o nahlédnutí do spisové dokumentace odmítnout, pokud by nahlížení bylo v rozporu se zájmem dítěte.¹⁰

Matka požádala OSPOD Mladá Boleslav dne 20. 8. 2021 o nahlédnutí do spisové dokumentace. Sociální pracovnice s ní dohodla postup, jak oficiálně zažádat o nahlédnutí,

¹⁰ Viz § 55 odst. 6 písm. a) a odst. 7 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

a současně ji informovala o tom, že vzhledem k probíhajícímu opatrovnickému řízení jí neumožní nahlédnutí do některých dokumentů, které jsou podstatné pro soudní řízení.

Na dotaz matky, jaký má OSPOD Mladá Boleslav důvod k tomu, aby jí neumožnil zhlédnutí celé spisové dokumentace, OSPOD Mladá Boleslav odpověděl e-mailem ze dne 26. 8. 2021 takto *„...ohledně nahlédnutí do spisové dokumentace se řídíme metodickým pokynem našeho nadřízeného orgánu. Odůvodnění je takové, že k odmítnutí nahlédnutí do některých dokumentů spisové dokumentace OSPOD může přistoupit z důvodu výkonu kolizního opatrovnictví, kdy má za to, že nahlížení do části spisové dokumentace dítěte nelze umožnit ani rodičům, kteří jsou ve vztahu k dítěti v řízení, v němž je orgán sociálně-právní ochrany jmenován opatrovníkem, v kolizi zájmů. OSPOD tak může vyloučit části spisové dokumentace, které se tohoto řízení přímo dotýkají a jejichž zveřejnění v této době by mohlo mít přímý dopad na práva dítěte, včetně jeho práva na svobodné vyjádření. Zároveň by OSPOD umožněním nahlížení do spisové dokumentace porušil rovné postavení účastníků probíhajícího řízení a dopustil se tak jedné ze základních procesních chyb v rámci rovného postavení účastníků řízení, zejména za situace, kdy sám OSPOD je také účastníkem řízení. Vyloučeny nebudou listiny, které jsou součástí soudního spisu nebo listiny, které se nedotýkají výkonu opatrovnictví v dané věci...“*. OSPOD Mladá Boleslav poté matce umožnil nahlédnutí do spisové dokumentace s tím, že jí malou část spisové dokumentace z výše uvedených důvodů nezpřístupnil.

Ačkoli zákon výslovně nestanoví povinnost OSPOD neumožnit rodiči nahlédnutí do spisové dokumentace, která se týká výkonu kolizního opatrovnictví v době probíhající soudního řízení, tento postup je z logiky věci opodstatněný. Uvedenou problematikou se zabývaly i soudy. Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí ze dne 19. 11. 2021¹¹ k této problematice uvedl: *„...Pokud však OSPOD vykonává roli kolizního opatrovníka dítěte, po dobu výkonu kolizního opatrovnictví nelze oprávněným osobám umožnit nahlížení do celé spisové dokumentace podle § 55 odst. 5 ZSPOD, nýbrž pouze do těch částí (existují-li), které s řízením, v němž OSPOD vystupuje jako kolizní opatrovník, nesouvisí a do těch, které s tímto řízením souvisí a jsou součástí soudního spisu ve věci vedeného, do něhož oprávněné osoby mohou nahlédnout. V ostatních částech spisové dokumentace jsou dány důvody pro odmítnutí žádosti o nahlížení do ní ve smyslu § 55 odst. 6 písm. b) ZSPOD, neboť umožnění nahlížení by znamenalo porušení zásady rovného postavení účastníků v občanském soudním řízení dle § 18 odst. 1 věta první o. s. ř. Jak správně konstatoval žalovaný, kolizní opatrovník, tj. v projednávaném případě OSPOD, je totiž v takovém řízení ve faktickém postavení advokáta ex offio opatrovaného dítěte, jeho podklady jsou fakticky podklady opatrovaného dítěte. Dítě, ani jeho kolizní opatrovník, není v občanském soudním řízení oprávněno nahlížet do podkladové dokumentace ostatních účastníků tohoto řízení, resp. jejich zástupců. Umožnění nahlédnutí do této části spisové dokumentace vedené OSPOD by tedy znamenalo rozpor se zájmy dítěte. Zpravidla je tak nutno umožnit oprávněným osobám nahlížení bez omezení pouze do těch částí spisové dokumentace vytvořených do doby jmenování OSPOD kolizním opatrovníkem, resp. do doby bezprostředně tomuto jmenování předcházející. Výše uvedené závěry vyplývají též z komentářové literatury k § 55 a § 17 ZSPOD (viz MACELA,*

11 Rozhodnutí Městského soudu v Praze č. j. 9 Ad 1/2020-62, ze dne 19. 11. 2021.

Miloslav, Daniel HOVORKA, Adam KŘÍSTEK, Klára TRUBAČOVÁ a Zuzana ZÁRASOVÁ. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí: Komentář. Wolters Kluwer).¹²

Protože OSPOD Mladá Boleslav vedl spisovou dokumentaci Adama jako kolizní opatrovník dítěte, nepochybil, když odmítl matce umožnit nahlédnutí do spisové dokumentace v části, která souvisela s probíhajícím soudním řízením, kromě dokumentů obsažených také v samotném soudním spisu. Opačným postupem by mohl porušit zásadu rovného postavení účastníků soudního řízení, a ohrozit tak zájem dítěte, které měl hájit. OSPOD rovněž své rozhodnutí dostatečně odůvodnil, a postupoval tak v souladu s požadavky zákona.¹³

C.3 Postup OSPOD v souvislosti s nastavením kontaktů matky se synem během jeho pobytu v dětském domově a po jeho převzetí do péče otcem

Právo dítěte na styk s rodiči a dalšími členy biologické rodiny, stejně jako právo rodiče na styk s dítětem je stěžejní součástí práva na respektování rodinného a soukromého života.¹⁴ Jakékoliv zásahy do tohoto vzájemného práva musí být v zájmu dítěte a v mezích účinné právní úpravy.¹⁵ K povinnostem orgánu sociálně-právní ochrany dětí jako kolizního opatrovníka patří i povinnost navrhnout důkazy k prokázání svých tvrzení¹⁶ nebo sdělit soudu skutečnosti, které mají význam pro dané řízení.¹⁷ Kolizní opatrovník rovněž musí vycházet z řádně zjištěného skutkového stavu.

Matka si celkově stěžovala na nedostatek kontaktů se synem. V době podání se jednalo zejména o kontakty s Adamem v dětském domově. Rozhodla jsem se ale věnovat i postupu OSPOD v tomto směru po svěřeni Adama do péče otce, kdy jsem se zabývala zejména tím, zda byl OSPOD dostatečně aktivní v zajištění rozsahu styků Adama s matkou.

Po svěřeni Adama do péče dětského domova jej matka dvakrát navštívila dne 29. 7. 2021 a 30. 7. 2021 na jednu hodinu. Na další návštěvě se s dětským domovem domluvila na den 3. 8. 2021. To jí už pracovníci dětského domova kontakt neumožnili, pouze mohla synovi předat jídlo.

Dětský domov obdržel od soudu dne 2. 8. 2021 sdělení o tom, že Adam je v postavení svědka a poškozeného v trestním řízení vedeném s matkou a matka by jej neměla kontaktovat. Dětský domov o této skutečnosti informoval matku a další kontakty již nezprostředkoval.

12 Rozhodnutí Městského soudu v Praze odkazuje na § 55 odst. 5 a odst. 6 b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Tato ustanovení byla po novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která nabyla účinnosti dne 1. 1. 2022, nahrazena ustanoveními § 55 odst. 6 a § 55 odst. 7 písm. b).

13 Podle § 55 odst. 7 písm. b) zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

14 Srov. čl. 8 sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 9 odst. 3 sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte, čl. 4 sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 91/2005 Sb. m. s., Úmluva o styku s dětmi, čl. 10 odst. 2 a 32 odst. 4 usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, § 960 odst. 2 občanského zákoníku.

15 Podle § 891 odst. 2 zákona č. 89/2012, občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

16 V souladu s § 118 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

17 V souladu s § 128 občanského soudního řádu.

Postupu dětského domova v otázce zákazu kontaktů matky s Adamem se věnuji ve zvláštní zprávě, která je určena dětskému domovu.

Dne 10. 8. 2021 vydal Okresní soud v Mladé Boleslavi předběžné opatření, kterým matce zakázal styk s Adamem s těmito výjimkami: možnost styku jednou za dva týdny na dvě hodiny pod dohledem pracovníků dětského domova a možnost monitorovaného telefonického rozhovoru se synem jednou týdně v délce maximálně 15 minut. Matka stanovených termínů využívala a s Adamem se ve vymezených časech stýkala osobně i telefonicky.

Od 12. 10. 2021 převzal péči o Adama jeho otec. Soud upravil svým usnesením ze dne 7. 10. 2021 styk Adama s matkou jako asistovaný v rozsahu jedné hodiny jednou za čtrnáct dnů. Asistované kontakty měla zajišťovat organizace C. Dne 4. 11. 2021 mělo proběhnout první naplánované asistované setkání matky s Adamem v této organizaci. Psycholog, který s chlapcem těsně předtím hovořil, ale naznal, že Adam není na styk s matkou připraven a kontakt neumožnil, a to i přesto, že matka se k němu dostavila (viz bod C.1 této zprávy). Organizace C. zaslala matce e-mail, v němž ji informovala o tom, že asistovaná setkání ukončuje, protože by byla pro Adama neúměrně náročná, a nabídlo matce pouze individuální konzultace. Ve zprávě ze dne 23. 11. 2021 organizace C. konstatovala, že asistované styky v současnosti nemůže zajistit, protože žádná ze stran necítí vzájemnou důvěru a centrum nedokáže zajistit emočně bezpečné provedení služby.

Matka si na neuskutečnění asistovaných styků stěžovala písemně na OSPOD Mladá Boleslav e-mailem ze dne 17. 11. 2021. Na tuto stížnost OSPOD nereagoval. Sociální pracovníce zpětně udávala, že neměla prostor do této záležitosti zasahovat, protože organizace C. řešila otázku kontaktů sama se soudcem Okresního soudu v Mladé Boleslavi. Dokumenty ve spisové dokumentaci nenaznačují ani to, že by OSPOD alespoň oslovil organizaci C. a pokusil se zjistit, co je důvodem neumožnění kontaktu matky s Adamem.

Brzy poté Okresní soud v Mladé Boleslavi předběžným opatřením ze dne 23. 11. 2021 své rozhodnutí o konání asistovaných styků zrušil.

Matka podala v prosinci 2021 k Okresnímu soudu v Mladé Boleslavi návrh na vydání předběžného opatření, kterým se domáhala styku se synem o Vánocích. Soud její návrh zamítl. Při soudním jednání dne 11. 1. 2022 se matka s otcem za účasti OSPOD Mladá Boleslav dohodli, že asistované kontakty budou probíhat ve spolupráci s organizací D. v Praze. Od ledna 2022 již styky matky s Adamem nejsou upraveny soudně a podléhají dohodě rodičů.

Poté, co se uskutečnily prvotní schůzky této organizace s rodiči, začaly asistované kontakty fakticky probíhat od března 2022. Důvodem, proč začaly kontakty probíhat až od března 2022, je i skutečnost, že pro otce je organizačně náročné v rámci pracovního týdne vozit Adama do Prahy ke styku s matkou. V měsíci dubnu 2022 se Adam s matkou setkal dvakrát bez asistence: jednou dne 13. 4. 2022 odpoledne – styk měl trvat tři hodiny, ale Adam z něj po hodině odešel, a dne 23. 4. 2022 strávila matka s Adamem celý den na výletě. OSPOD v otázce úpravy styků matky s Adamem nebyl příliš aktivní, což bylo zčásti způsobeno tím, že styky byly zpočátku převážně upraveny soudním rozhodnutím. OSPOD pouze v rámci soudního řízení, které se uskutečnilo v lednu 2022, podpořil návrh matky, aby

asistované kontakty probíhaly v Praze a ne v Mladé Boleslavi, neboť spolupráce s organizací C. byla problematická a toto centrum opakovaně měnilo svoje stanovisko k tomu, zda je schopno kontakty zprostředkovat, či nikoliv. Proto OSPOD Mladá Boleslav společně s matkou soudu navrhl, aby se asistované kontakty uskutečňovaly v organizaci D. v Praze.

Další průběh kontaktů již nebyl upraven soudním rozhodnutím a probíhal podle dohody rodičů. Dospěla jsem k závěru, že **OSPOD Mladá Boleslav pochybil, když nebyl dostatečně aktivní v otázce styků matky s Adamem**. Když si matka v listopadu 2021 stěžovala na to, že jí nebyly umožněny asistované kontakty se synem, ačkoli byl styk předtím soudně upraven, měl OSPOD tyto skutečnosti komunikovat jak s organizací C., tak s matkou. Skutečnosti, na které si matka stěžovala, byly natolik závažné, že se jimi OSPOD měl zabývat. Nadto byl OSPOD v soudním řízení jmenován kolizním opatrovníkem, což byl další důvod, proč měl zjistit podstatné skutečnosti pro soudní řízení, jehož smyslem bylo upravit styk matky s Adamem.

D. Informace o dalším postupu

V postupu Magistrátu města Mladá Boleslav při výkonu sociálně-právní ochrany a kolizního opatrovnictví nezletilého dítěte Adama A. jsem shledala některá pochybení (viz bod A. a C. této zprávy).

Zprávu zasílám tajemnici Magistrátu města Mladá Boleslav a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřila ke zjištěným pochybením a informovala mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Zprávu zasílám také stěžovatelce a o závěru šetření informuji primátora města Mladá Boleslav.

Brno 22. června 2022

Mgr. Monika Šimůnková v. r.
zástupkyně veřejného ochránce práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)